

4.4. Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ

Ισότητα και ανισότητα στην ανθρώπινη κοινωνία.

Με αφορμή τις παρακάτω φωτογραφίες με θέμα την ανισότητα ας προσπαθήσουμε να καταρτίσουμε έναν κατάλογο με ερωτήματα που εντοπίζετε γύρω από το θέμα των φωτογραφιών: ποια είναι τα σημαντικότερα ζητήματα ανισοτήτων, ποιες ομάδες τα αντιμετωπίζουν, για ποιους λόγους, τι θα συνέβαινε αν..., κ.λπ., τα οποία στη συνέχεια θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε και να ανταλλάξουμε απόψεις.

Η ισότητα στον Χριστιανισμό και στο κοινωνικό γίνεσθαι.

Αφού μελετήσετε τα παρακάτω χωρία από την Καινή Διαθήκη [Ιω 8, 1-11 (Ιησούς και μοιχαλίδα) και Μκ 10, 13-16 (Ιησούς και παιδιά)] προσπαθήστε να γράψετε «μία σελίδα από το ημερολόγιο της αμαρτωλής γυναίκας» ή «του παιδιού που προσπάθησε να πλησιάσει τον Χριστό».

1. Ιω 8, 1-11: Ο Ιησούς συγχωρεί τη μοιχαλίδα

Ο Ιησούς πήγε στο όρος των Ελαιών. Αλλά πρωί πρωί γύρισε πάλι στο ναό, κι όλο το πλήθος ερχόταν κοντά του. Αυτός κάθισε και τους δίδασκε. Τότε οι δάσκαλοι του νόμου και οι Φαρισαίοι φέρνουν μια γυναίκα που την είχαν πιάσει να διαπράττει μοιχεία· την έβαλαν στη μέση και του είπαν:

«Διδάσκαλε, αυτή τη γυναίκα την έπιασαν επ’ αυτοφώρω να διαπράττει μοιχεία. Ο Μωυσής στο νόμο μάς έχει δώσει εντολή να λιθοβολούμε τέτοιου είδους γυναίκες. Εσύ τι γνώμη έχεις;» Αυτό το ’λεγαν για να του στήσουν παγίδα, ώστε να βρουν κάποια κατηγορία εναντίον του. Ο Ιησούς τότε έσκυψε κάτω και με το δάχτυλο έγραφε στο χώμα. Καθώς όμως επέμεναν να τον ρωτούν, σηκώθηκε πάνω και τους είπε: «Όποιος από σας είναι αναμάρτητος, ας ρίξει πρώτος πέτρα πάνω της». Κι έσκυψε πάλι κάτω κι έγραφε στο χώμα. Αυτοί όμως, όταν άκουσαν την απάντηση, άρχισαν με πρώτους τους γεροντότερους να φεύγουν ένας ένας, μέχρι και τον τελευταίο· κι έμεινε μόνος ο Ιησούς και η γυναίκα στη μέση. Τότε σηκώθηκε όρθιος ο Ιησούς και τη ρώτησε: «Γυναίκα, πού είναι οι κατηγοροί σου; Κανένας δε σε καταδίκασε;». «Κανένας, Κύριε», απάντησε εκείνη. «Ούτε εγώ σε καταδικάζω», της είπε ο Ιησούς· «πήγαινε, κι από ’δω και πέρα μην αμαρτάνεις πια».

2. Μκ 10, 13-16: Ο Ιησούς ευλογεί τα παιδιά

Έφεραν στον Ιησού παιδιά για να τα ευλογήσει· οι μαθητές όμως μάλωσαν αυτούς που τα είχαν φέρει. Όταν το είδε ο Ιησούς αγανάκτησε και τους είπε: «Αφήστε τα παιδιά να έρχονται σ’ εμένα. Μην

τα εμποδίζετε. Γιατί η βασιλεία του Θεού ανήκει σε ανθρώπους που είναι σαν κι αυτά. Σας βεβαιώνω πως όποιος δε δεχτεί τη βασιλεία του Θεού σαν παιδί, δε θα μπει σ' αυτήν». Τότε πήρε τα παιδιά στην αγκαλιά του και τα ευλογούσε βάζοντας τα χέρια του πάνω τους.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία και σύγχρονα ζητήματα ισότητας.

Αξιοποιώντας φωτογραφίες ανθρώπων που ανήκουν σε ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες που είδαμε πριν, θα προσπαθήσουμε να συνδέσουμε κάθε φωτογραφία με κάποιο βιβλικό χωρίο από αυτά που μελετήσαμε στην ενότητα. Στη συνέχεια, θα συζητήσουμε στην ολομέλεια γιατί έκανε ο καθένας/η καθεμία αυτήν την επιλογή και τι μήνυμα δίνει στον σύγχρονο άνθρωπο.

1. Ιωάννης Χρυσόστομος: Η θέση των λαϊκών και η θέση της γυναίκας στην εκκλησία

α. «...αν δεν υπήρχε ανάμεσά σας μεγάλη διαφορά, δεν θα αποτελούσατε σώμα. Αν δεν απαρτίζατε σώμα, δεν θα συνιστούσατε σύνολο, αν δεν ήσασαν σύνολο, δεν θα ήσασαν ισότιμοι [...]. Ώστε αυτή η διαφορά είναι που δημιουργεί την ισοτιμία. Τώρα υπάρχουν πολλά μέλη, όμως ένα σώμα».

Ι. Χρυσόστομος. Ομιλία 30 εις την Α' προς Κορινθίους, PG 61,251.

β. «...Αυτός που πρόκειται να προβεί σε χειροτονία αναφωνεί τις εκκλησιαστικές ευχές και ο Λαός ψηφίζει διά βοής, όπως γνωρίζουν οι μνημένοι. Είναι λοιπόν περιπτώσεις όπου διαφαίνεται ότι δεν διαφέρει ο ιερέας από τον λαϊκό, όπως για παράδειγμα όταν μετέχει των φρικτών μυστηρίων, διότι όλοι

μετέχουμε σε αυτά. Δεν συμβαίνει όπως παλαιότερα (στους Ιουδαίους) άλλα να τρώει ο ιερέας και άλλα ο λαϊκός και δεν ήταν επιτρεπτό στον λαό να μετέχει σε όσα μετείχε και ο ιερέας. Τώρα δεν είναι έτσι, αλλά όλοι είμαστε ένα σώμα μέσω του ενός ποτηρίου. Και στην κοινή προσευχή θα μπορούσε κάποιος να δει τον λαό πολύ να συμμετέχει. Διότι και για όσους τελούν τα μυστήρια και για όσους μετανοούν, οι ευχές είναι κοινές και από τον ιερέα και από τον λαό, και όλοι λένε μιαν ευχή, την ευχή του ελέους. Πάλιν, όταν εμποδίζουμε από την ιερά λατρεία αυτούς που δεν μπορούν να μετέχουν στην ιερή τράπεζα, γίνεται και άλλη ευχή και όλοι όμοια γονατίζουμε και πάλι όμοια σηκωνόμαστε. Όπως επίσης και για τα φρικτά μυστήρια επεύχεται ο ιερέας στον λαό, επεύχεται και ο λαός στον ιερέα. Διότι το «μετά του πνεύματός σου» δεν είναι άλλο παρά τούτο: τα δώρα της ευχαριστίας είναι κοινά. Ούτε ο ιερέας μόνος ευχαριστεί αλλά και ο λαός όλος».

Ι. Χρυσόστομος. *Υπόμνημα εις την προς Κορινθίους Β' επιστολήν εις ομιλίας*, ΙΗ, ΡG 61, 527.

2. Διακόνισσες

Η τάξη των χειροτονημένων διακονισσών είναι ένα αναμφισβήτητο κομμάτι της παράδοσης, που προέρχεται από την αρχαία Εκκλησία. Τώρα, σε πολλές από τις εκκλησίες μας, υπάρχει μια αυξανόμενη επιθυμία να αποκατασταθεί αυτή η τάξη, έτσι ώστε οι πνευματικές ανάγκες του Λαού του Θεού να μπορούν να εξυπηρετούνται καλύτερα. Υπάρχει ήδη ένας αριθμός γυναικών που φαίνεται να καλείται σ' αυτό το λειτούργημα.

Βαρθολομαίος, Οικουμενικός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (1997). Απόσπασμα από την ομιλία του προς τις συνέδρους της Διεθνούς Διάσκεψης Ορθόδοξων Γυναικών, Κωνσταντινούπολη.

3. Χειροτονία γυναικών;

[...] Στη συζήτηση για τη γενικότερη χειροτονία των γυναικών δεν πρέπει η Ορθόδοξη θεολογία να καταφεύγει στην άστοχη χρησιμοποίηση ανθρωπίνων, βιολογικών εννοιών για το φύλο και να αναφέρεται στη δήθεν ανδρική ή θηλυκή υφή εκάστου των προσώπων της Αγίας Τριάδος, και έτσι να αίρει τον αποφαστικό χαρακτήρα του απρόσιτου στην ανθρώπινη διάνοια Τριαδικού δόγματος. Πρέπει να χρησιμοποιούνται εκκλησιολογικά κριτήρια που αποβλέπουν στην οικοδομή της Εκκλησίας του Χριστού. Πρέπει επίσης να χρησιμοποιείται η χριστολογική θεολογία, η οποία διδάσκει για τον Θεάνθρωπο, ότι στο σωτήριό Του έργον ενσωμάτωσε, παρέλαβε όλη την ανθρώπινη φύση, ανδρική και γυναικεία. Και έτσι πρέπει να επιδιώκεται καταμερισμός των αρμοδιοτήτων των λειτουργιών της εκκλησίας ανάλογα προς την ποικιλία των χαρισμάτων τους. Αυτή την ποικιλία των χαρισμάτων προέβαλε ιδιαίτερως η αρχαία Εκκλησία.

Θεοδώρου, Ευ., Χειροτονία των γυναικών και ορθόδοξη θεολογία (10-3-2014).

1. Από την Καινή Διαθήκη

- ♦ Μτ 5, 44-45: Ν' αγαπάτε τους εχθρούς σας [...] Έτσι θα γίνετε παιδιά του ουράνιου Πατέρα σας, γιατί αυτός ανατέλλει τον ήλιο του για κακούς και καλούς και στέλνει τη βροχή σε δικαίους και αδίκους.
- ♦ Μτ 18,1-5: **Ποιος είναι ο ανώτερος**
Εκείνη την ώρα, πήγαν οι μαθητές στον Ιησού και τον ρώτησαν: «Ποιος είναι άραγε ανώτερος στη βασιλεία του Θεού»; Ο Ιησούς φώναξε τότε ένα παιδάκι, το 'βαλε να σταθεί ανάμεσά τους και είπε: «Σας βεβαιώνω πως αν δεν αλλάξετε κι αν δε γίνετε σαν τα παιδιά, δε θα μπειτε στη βασιλεία του Θεού. Όποιος λοιπόν ταπεινώσει τον εαυτό του σαν αυτό το παιδί, αυτός είναι ο ανώτε-

ρος στη βασιλεία του Θεού. Και όποιος δεχτεί ένα τέτοιο παιδί στο όνομά μου, δέχεται εμένα τον ίδιο.

- ♦ Πράξ 17, 21: [Ο Θεός] δημιούργησε από έναν άνθρωπο όλα τα έθνη των ανθρώπων και τους εγκατέστησε πάνω σ' όλη τη γη [...].
- ♦ Α' Κορ 11, 11-12: Μέσα στην οικονομία του Κυρίου, όμως, ούτε ο άντρας νοείται ανεξάρτητα από τη γυναίκα ούτε η γυναίκα ανεξάρτητα από τον άντρα. Γιατί όπως η πρώτη γυναίκα έγινε από τον πρώτο άντρα, έτσι κι ο άντρας γεννιέται από τη γυναίκα, και τα πάντα προέρχονται από το Θεό που τα δημιούργησε.
- ♦ Γαλ 3, 26-28: Είστε, λοιπόν, όλοι παιδιά του Θεού, αφού πιστεύετε στον Ιησού Χριστό. Κι αυτό, γιατί όσοι βαπτιστήκατε στο όνομα του Χριστού, έχετε ντυθεί το Χριστό. Δεν υπάρχει πια Ιουδαίος και ειδωλολάτρης, δεν υπάρχει δούλος και ελεύθερος, δεν υπάρχει άντρας και γυναίκα· όλοι σας είστε ένας, χάρη στον Ιησού Χριστό.
- ♦ Κολ 3, 10-11: Τώρα πια έχετε ντυθεί τον καινούριο άνθρωπο [...]. Σ' αυτή τη νέα κατάσταση δεν υπάρχουν πια εθνικοί και Ιουδαίοι, περιτμημένοι κι απεριτμητοι, βάρβαροι, Σκύθες, δούλοι, ελεύθεροι· του Χριστού είναι όλα και ο Χριστός τα διέπει όλα.
- ♦ Λκ 16, 19-31: **Η παραβολή του πλούσιου και του φτωχού Λάζαρου**

Κάποιος άνθρωπος ήταν πλούσιος, φορούσε πολυτελή ρούχα και το τραπέζι του κάθε μέρα ήταν λαμπρό. Κάποιος φτωχός όμως, που τον έλεγαν Λάζαρο, ήταν πεσμένος κοντά στην πόρτα του σπιτιού του πλουσίου, γεμάτος πληγές, και προσπαθούσε να χορτάσει από τα ψίχουλα που έπεφταν από το τραπέζι του πλουσίου. Έρχονταν και τα σκυλιά και του έγλειφαν τις πληγές. Κάποτε πέθανε ο φτωχός, και οι άγγελοι τον πήγαν κοντά στον Αβραάμ. Πέθανε κι ο πλούσιος και τον

Έργο της Χριστίνας Δουληγέρη, από το βιβλίο *Είπεν Κύριος*, εκδ. Ακρίτας – Παιδικά

έθαψαν. Στον άδη που ήταν και βασανιζόταν, σήκωσε τα μάτια του και είδε από μακριά τον Αβραάμ και κοντά του το Λάζαρο. Τότε φώναξε ο πλούσιος και είπε: «πατέρα μου Αβραάμ, σπλαχνίσου με και στείλε το Λάζαρο να βρέξει με νερό την άκρη του δάχτυλού του και να μου δροσίσει τη γλώσσα, γιατί υποφέρω μέσα σ' αυτή τη φωτιά». Ο Αβραάμ όμως του απάντησε: «Παιδί μου, θυμήσου ότι εσύ απόλαυσες την ευτυχία στη ζωή σου, όπως κι ο Λάζαρος τη δυστυχία. Τώρα λοιπόν αυτός χαίρεται εδώ, κι εσύ υποφέρεις. Κι εκτός απ' όλα αυτά, υπάρχει ανάμεσά μας μεγάλο χάσμα, ώστε αυτοί που θέλουν να διαβούν από 'δω σ' εσάς να μην μπορούν· ούτε οι από 'κει μπορούν να περάσουν σ' εμάς». Είπε πάλι ο πλούσιος: «τότε σε παρακαλώ, πατέρα, στείλε τον στο σπίτι του πατέρα μου, να προειδοποιήσει τους πέντε αδερφούς μου, ώστε να μην έρθουν κι εκείνοι σ' αυτόν εδώ τον τόπο των βασάνων». Ο Αβραάμ του λέει: «έχουν τα

λόγια του Μωυσή και των προφητών· ας υπακούσουν σ' αυτά». «Όχι, πατέρα μου Αβραάμ», του λέει εκείνος, «δεν αρκεί· αλλά αν κάποιος από τους νεκρούς πάει σ' αυτούς, θα μετανοήσουν». Του λέει τότε ο Αβραάμ: «αν δεν υπακούνε στα λόγια του Μωυσή και των προφητών, ακόμη κι αν αναστηθεί κάποιος από τους νεκρούς, δεν πρόκειται να πεισθούν».

2. Γρηγόριος ο Θεολόγος: Ισοτιμία άντρα και γυναίκας

[...] Ένας είναι ο δημιουργός του άνδρα και της γυναίκας... και έχουν ένα νόμο, ένα θάνατο, μία ανάσταση. Από έναν άνδρα και μια γυναίκα γεννηθήκαμε [...]. Γιατί λοιπόν εσύ, ενώ ζητάς από τη γυναίκα φρονιμάδα, δεν ανταποδίδεις τα ίδια; Γιατί απαιτείς αυτό που εσύ δεν προσφέρεις; Γιατί νομοθετείς άνισα, αφού είστε ένα σώμα; Ας δούμε τώρα και το χειρότερο: αμάρτησε η πρώτη γυναίκα; Το

ίδιο έκανε και ο Αδάμ. Τους εξαπάτησε και τους δυο το φίδι. Δεν υπερίσχυσε ο ένας του άλλου. Δες τώρα και την άλλη όψη, την καλύτερη: και τους δύο τούς σώζει ο Χριστός με τα πάθη Του. Γιατί, σαρκώθηκε για τον άνδρα; Όχι μόνο, μα και για τη γυναίκα. Για τον άνδρα πέθανε μονάχα; Όχι, και η γυναίκα σώζεται με το θάνατό Του. Λένε το Χριστό απόγονο του Δαβίδ, ότι κατάγεται, δηλαδή από άνδρα. Θαρρείς πως έτσι τιμάται ο άνδρας; Να όμως που γεννήθηκε και από Παρθένο, άρα ενισχύονται οι γυναίκες. Θα ενωθούν λέει αλλού, οι δυο σε σάρκα μία. Αυτή η σάρκα ας τιμάται εξίσου [...].

Γρηγορίου Θεολόγου, *Λόγος ΛΖ'*, PG 36, 289ΣΤ-292Α.

3. Γρηγόριος ο Θεολόγος: Η δουλεία και η φτώχεια είναι εφεύρεση της κακίας

Θα μιμηθούμε τον άγνωστο και πρώτο νόμο του Θεού, ο οποίος «βρέχει σε δικαίους κι αμαρτωλούς», «ανατέλλει σε όλους τον ήλιο» (πρβλ. Μτ 5, 45)· τη γη την άπλωσε για όλα τα χερσαία ζώα, και τους ποταμούς και τις πηγές και τα δάση· τον αέρα για τη φύση των πτηνών, και το νερό για τα υδρόβια που ζουν μέσα σ' αυτό, και χάρισε αφθόνως τα προς το ζην σ' όλους, χωρίς να περιορίζει καμιά εξουσία και κανέναν νόμο και σύνορα, τα οποία περιορίζουν την παροχή αυτών· όλα κοινά και πλούσια τα κατέστησε για όλους και κανείς δεν πρέπει να τα στερείται· διότι είμαστε όλοι ίσοι ως προς τη φύση μας και οι τιμές των δωρεών δίνονται σ' όλους μας ανεξαιρέτως [...]. Οι άνθρωποι αφότου κατασκεύασαν τα χρυσά, τα αργυρά, τα μαλακά ενδύματα [...], αποκτούν έπειτα παράλογη υπεροψία [...] και δεν σκέπτονται ότι φτώχεια και πλούτος, ελευθερία, όπως τη θεωρούμε, και δουλεία, κι όλα τα σχετικά ονόματα, αργότερα εμφανίσθηκαν στο ανθρώπινο γένος [...].

Γρηγόριος ο Θεολόγος, *Λόγοι ΙΔ'*, 25.

4. Μέγας Βασίλειος: Η γυναίκα είναι ίση με τον άντρα

Ο Δημιουργός έκανε ίση τη γυναίκα με τον άνδρα ως προς την απόκτηση της αρετής. Και μήπως δεν είμαστε συγγενείς με τους άνδρες καθ' όλα; Διότι όχι μόνο σάρκα πάρθηκε από την άνδρα για την κατασκευή της γυναίκας, αλλά και «όστουν από τὰ ὀστᾶ» του [Γεν 2, 5].

Μέγας Βασίλειος, *Εἰς τὴν μάρτυραν Ἰουλίτταν*, παράγρ. 2.

5. Μέγας Βασίλειος: Ισοτιμία

Σε τι πρέπει να στραφούμε και να γίνουμε όπως τα νήπια; [Μτ 18, 3] Αυτή η περικοπή του Ευαγγελίου μάς διδάσκει, δηλώνοντας τον σκοπό, για τον οποίο έχει λεχθεί αυτό· ώστε να μην επιζητούμε να υπερέχουμε, αλλά αναγνωρίζοντας την ισοτιμία της φύσεως, και να αγαπάμε την ισοτιμία και μ' αυτούς που φαίνονται ότι υστερούν σε κάτι. Διότι έτσι είναι και τα παιδιά μεταξύ τους, τα οποία δεν συνήθισαν ακόμη στην κακία των ανθρώπων, που συναναστρέφονται.

Μέγας Βασίλειος, *Όροι κατ' επιτομήν*, 216.

6. Κλήμης Αλεξανδρεύς: Συμπεριφορά στους εχθρούς

Έτσι συμπεριφερόμενος ο γνωστικός προς το σώμα και την ψυχή, και προς τους πλησίον, ακόμη κι αν είναι δούλοι ή εχθροί, τους θεωρεί ίσους και όμοιους με αυτόν. Διότι δεν βλέπει υπεροπτικά τον αδελφό, ο οποίος κατά τον νόμο του Θεού είναι ίσος με αυτόν ως ομοπάτριος και ομομήτριος [...].

Κλήμης Αλεξανδρεύς, *Στρωματεῖς Ζ'*, 12.

7. Ιδιόμελο νεκρώσιμης ακολουθίας

Ἐμνήσθην τοῦ Προφήτου βοῶντος· Ἐγὼ εἶμι γῆ καὶ σποδός· καὶ πάλιν κατενόησα ἐν τοῖς μνήμασι καὶ εἶδον τὰ ὅσα τὰ γεγυμνωμένα καὶ εἶπον· ἄρα τίς ἐστι, βασιλεὺς ἢ στρατιώτης, ἢ πλούσιος ἢ πένης, ἢ δίκαιος ἢ ἁμαρτωλός; [...]

Θυμήθηκα τα λόγια του Προφήτη που ἔλεγε ὅτι ἐγὼ εἶμαι χῶμα καὶ στάχτη καὶ εἶδα με το νοῦ μου τα μνήματα καὶ εἶδα τα ἄσαρκα ὀστά καὶ εἶπα. Ἄρα ποίος εἶναι (ο νεκρός), βασιλιάς ἢ στρατιώτης; πλούσιος ἢ φτωχός; δίκαιος ἢ ἁμαρτωλός; [...]

8. Ορθόδοξη Εκκλησία καὶ ἰσότητα ἀνδρῶν-γυναικῶν

Ἡ Εκκλησία καλεῖται νὰ συνεχίσει νὰ στηρίζει καὶ νὰ ἐνισχύει πρωτοβουλίες γιὰ τὴν ἐξάλειψη τῶν ἀνισοτήτων στὴν οἰκογένεια, τὸ σχολεῖο, τὴν ἐργασία, ἰδιαίτερα σήμερα, καθὼς κατακτήσεις ποὺ κερδήθηκαν καθίστανται ἐπισηφαεῖς [...]. Ἡ Ορθόδοξη Εκκλησία χρειάζεται νὰ τονίζει πάντα ὅτι θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς χριστιανικῆς ἀνθρωπολογίας εἶναι ἡ ἰσότητα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὅτι δίπλα στους ἀγίους ὑπάρχουν οἱ ἅγιες γυναῖκες, ὡς ἐμφυλες ἀναπαραστάσεις τῆς ἀγιοσύνης τὴν ὁποία δύναται νὰ ἐπιτύχει ὁ ἄνθρωπος με τὴ χάριη τοῦ Θεοῦ. Οἱ γυναῖκες στὴν Εκκλησία δὲν εἶναι ἀπούσες, ἀμορφες, ἄνοες, ἀφῶνες, στατικές ἢ ἀβουλες. Οὔτε θεωροῦνται ἀποκλειστικά με βάση βιολογικούς παράγοντες παραγνῶρίζοντας τὰ πνευματικά δῶρα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτές. Το ἀντίθετο συμβαίνει, καθὼς ἡ Ορθόδοξη Εκκλησία «ὁμολογεῖ ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος, ἀνεξαρτήτως χρώματος, θρησκείας, φυλῆς, φύλου, ἐθνικότητας, γλώσσης, εἶναι φορεὺς τῆς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ, ἰσότημον μέλος τῆς ἀνθρώπινης κοινῶνίας. Συνεπῆς πρὸς τὴν πίστιν αὐτήν, ἡ Ορθόδοξος Εκκλησία δὲν δέχεται τὰς διακρίσεις δι' ἕκαστον ἐκ τῶν προαναφερθέντων λόγων, ἐφ' ὅσον αὐταὶ προϋποθέτουν ἀξιολογικὴν διαφορὰν μετὰξὺ τῶν ἀνθρώπων».

ἐπιτύχει ὁ ἄνθρωπος με τὴ χάριη τοῦ Θεοῦ. Οἱ γυναῖκες στὴν Εκκλησία δὲν εἶναι ἀπούσες, ἀμορφες, ἄνοες, ἀφῶνες, στατικές ἢ ἀβουλες. Οὔτε θεωροῦνται ἀποκλειστικά με βάση βιολογικούς παράγοντες παραγνῶρίζοντας τὰ πνευματικά δῶρα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτές. Το ἀντίθετο συμβαίνει, καθὼς ἡ Ορθόδοξη Εκκλησία «ὁμολογεῖ ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος, ἀνεξαρτήτως χρώματος, θρησκείας, φυλῆς, φύλου, ἐθνικότητας, γλώσσης, εἶναι φορεὺς τῆς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ, ἰσότημον μέλος τῆς ἀνθρώπινης κοινῶνίας. Συνεπῆς πρὸς τὴν πίστιν αὐτήν, ἡ Ορθόδοξος Εκκλησία δὲν δέχεται τὰς διακρίσεις δι' ἕκαστον ἐκ τῶν προαναφερθέντων λόγων, ἐφ' ὅσον αὐταὶ προϋποθέτουν ἀξιολογικὴν διαφορὰν μετὰξὺ τῶν ἀνθρώπων».

Σταθοκώστα, Β. (2015). Ἡ γυναῖκα στὴν Εκκλησία καὶ στὸν κόσμον σήμερα (εισήγηση).

Προσωπικὴ τοποθέτηση γιὰ τὴν ἐυθύνη τῶν πιστῶν σε ζητήματα ἰσότητας καὶ ἀνισότητας.

Με βάση ὅλα αὐτὰ ποὺ μελετήσαμε ἀς προσπαθήσουμε νὰ τοποθετηθούμε με ἐπιχειρήματα πάνω σε προτάσεις π.χ. οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ ἀπολαμβάνουν ὁμότιμα τὴν ἀξία τους ὡς «κατ' εἰκόνα καὶ ὁμώσω» τοῦ Θεοῦ/Ἡ διαφορετικότητα (διαφορὰ χαρακτηρισμάτων) δικαιολογεῖ τὶς διακρίσεις καὶ διαιρέσεις μετὰξὺ τῶν ἀνθρώπων/Ἡ ἰσότητα ταυτίζεται με τὴ δικαιοσύνη/Δὲν μπορεῖ νὰ εἴμαστε ἴσοι ἀφοῦ εἴμαστε διαφορετικοὶ κ.ά.

1. Διδαχὲς ἀγίου Κοσμᾶ Αἰτωλοῦ

α. ...Καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅλος ὁ κόσμος ἀπὸ ἕνα πατέρα καὶ ἀπὸ μία μητέρα εἶναι καὶ κατὰ τούτο εἰμεθα ὅλοι ἀδελφοί, μόνον ἡ πίστις μας χωρίζει. Εἶναι κανένας γύπτος ἐδῶ; Εἰς ἀπὸ ποῦ εἶσαι παιδί μου; Ἀποκρίσου.

- Ἀπὸ τὸν Ἀδάμ καὶ τὴν Εὐάν, ἅγιε τοῦ Θεοῦ.
- Καὶ σε καταδέχονται τούτοι οἱ τσελεπήδες διὰ ἀδελφόν;
- Μου λένε ὅτι δὲν πιάνεται ἡ λειτουργία μου καὶ με περιγελοῦν.
- Ἄκουε παιδί μου, εἰς ὅπου εἶσαι γύπτος, ὡσάν εἶσαι βαπτισμένος εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἀγίας Τριάδος

και φυλάγης τα προστάγματα του Θεού, πηγαίνεις εις τον Παράδεισον και χαιρέσαι πάντοτε, και εγώ που δεν είμαι γύπτος, ωσάν δεν κάμω καλά, πηγαίνω εις την Κόλασιν και καίομαι πάντοτε.

β. [...] έτσι και η ευγένειά σας να μην προτιμάτε τα αρσενικά παιδιά σας από τα θηλυκά, διατί όλα είναι πλάσματα του Θεού.

γ. Πρέπει και εσύ, ω άνδρα αδελφέ μου, να μην μεταχειρίζεσαι την γυναίκα σου ωσάν σκλάβα, διατί πλάσμα του Θεού είναι και εκείνη καθώς είσαι και εσύ, τόσον εσταυρώθηκεν ο Θεός διά εσένα, ωσάν και διά εκείνην, πατέρα λέγεις εσύ τον Θεόν, πατέρα τον λέγει και εκείνη, έχετε ένα βάπτισμα, μίαν πίστιν, τα Άχραντα Μυστήρια οπού κοινωνείς και εσύ κοινωνεί και εκείνη. Δεν την έχει ο Θεός την γυναίκα κατωτέραν από εσένα, διά τούτο την έκαμε από την μέσην του ανδρός [...].

Μενούνος, Ι., *Κοσμά Αιτωλού, Διδαχές και Βιογραφία* (©2007). Αθήνα: Ακρίτας, σ. 46, 97, 41.

2. Η κοινωνική θέση της γυναίκας την εποχή του Αγίου Κοσμά

[...] Ο Μ. Γκιόλιας σκιαγραφεί έντονα την εικόνα της γυναίκας: «Η σκλάβα Ελληνίδα του καιρού δεν είταν (sic) μόνο ένα σκεύος ηδονής, αλλά κι ένα κοινωνικό υποζύγιο στα χωράφια [...] των κοτζαμπάσηδων.... Δούλα στην παραγωγή και δούλα στο σπίτι, έκθετη σε όλους τους κινδύνους κι απροστάτευτη από κάθε μεριά, είχε μόνο υποχρεώσεις και κανένα δικαίωμα. ...αποτελούσε αντικείμενο της πιο απάνθρωπης ηθικής καταπίεσης και κοινωνικής εκμετάλλευσης. Το ράβδισμα και η κακομεταχείρισή της έγιναν ως και έθιμο σε διάφορες υπόδουλες περιφέρειες». Όσο σκληρή [...] και αν είναι αυτή η περιγραφή, ωστόσο είναι ενδεικτική για τη θέση της γυναίκας στην τουρκοκρατούμενη κοινωνία. Προς επίρρωση της περιγραφής αυτής έρχονται τα λόγια του ίδιου του Πατροκοσμά, που [...] προσπαθεί να εξυψώσει τη γυναίκα με συμβουλές που δίνει κυρίως προς τους συζύγους τους. Στα δεινά της γυναίκας προστίθεται και το οικονομικό βάρος της προίκας. Η προικοδοσία αποτελεί τόσο μεγάλο κοινωνικό πρόβλημα, που το ίδιο το Οικουμενικό Πατριαρχείο προσπαθεί να επιλύσει με εγκυκλίους του. Όλα αυτά όμως συνθέτουν την εικόνα της γυναίκας των λαϊκών τάξεων, η οποία διαφέρει ριζικά από εκείνη της αρχοντοπούλας, π.χ. κόρης του κοτζάμπαση. Αυτή δεν εργάζεται, ζει με ανέσεις στην ασφάλεια του σπιτιού της και διασκεδάζει με το κέντημα και τον αργαλειό. Όσον αφορά στην εκπαίδευση, στα κοινά σχολεία μπορούν να παρακολουθήσουν μαθήματα και τα κορίτσια, ενώ δε σώζονται μαρτυρίες για την αντίστοιχη δυνατότητα στον ανώτερο κύκλο σπουδών.

Ακανθοπούλου, Κ. (2009). *Η παιδαγωγική επικοινωνία του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού μέσα από τις Διδαχές του*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας, σ. 25-27.

Σημειώνουμε...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....